

Sygn. akt **XXVII Ca 71/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Staszewska
Sędziowie:	SO Agnieszka Fronczak SO Małgorzata Sławińska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Arczewska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2018r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. P. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego Warszawa – Praga i Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie

z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. akt VI C 2095/15

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie toczące się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie poczynszy od dnia 2 grudnia 2015 r. i przekazuje sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Małgorzata Sławińska SSO Joanna Staszewska SSO Agnieszka Fronczak

Sygn. akt XXVII Ca 71/17

UZASADNIENIE

Powód Z. P. (1) wniósł przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie pozew, w którym domagał się zasądzenia od pozwanych na swoją rzecz kwoty 7.800 zł.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa - Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W toku rozprawy pozwany Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wnosil o oddalenie powództwa oraz wnosil o zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo w całości (pkt I); zasądził od Z. P. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 1 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II); zasądził od Z. P. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę 1 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Przed Sądem Okręgowym Warszawa - Praga w Warszawie pod sygn. akt I C 1068/11 toczyło się postępowanie z powództwa Z. P. (2) przeciwko (...) sp. z o. o. w W.. Pismem procesowym z dnia 16 stycznia 2012 r. Z. P. (2) cofnął swój pozew w powyższej sprawie, a pozwany wyraził na to zgodę i wniósł o przyznanie mu kosztów. Postanowieniem z dnia 10 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie w pkt 1 umorzył postępowanie w sprawie sygn. I C 1068/11. w pkt 2 przyznał od Z. P. (3) na rzecz (...) sp. z o. o. w W. koszty procesu, zaś w pkt 3 nakazał wypłacenie Z. P. (2) przez kasę sądu kwoty 2.000 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu. Z. P. (2) zaskarżył pkt 2 powyższego postanowienia, jednakże Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 26 września 2012 r. sygn. I ACz 1520/12 oddalił zażalenie. Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie zmienił pkt 3 postanowienia z dnia 10 lutego 2012 r. w ten sposób, że nakazał kasie sądu wypłacenie Z. P. (2) kwoty 50 zł tytułem zwrotu opłaty. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że przyczyną zmiany postanowienia z dnia 10 lutego 2012 r. było mylne zarządzenie zwrotu Z. P. (2) kwoty 2.000 zł, gdyż nie poniósł on opłaty w tej wysokości, tylko w kwocie 100 zł. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie zgodnie z przepisami prawa był zobowiązany do zwrotu Z. P. (2) kwoty 50 zł tytułem połowy uiszczonej opłaty od pozwu.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Przytaczając przepisy art.417 § 2 k.c. oraz art. 424^{1b} k.p.c. Sąd I instancji wskazał jakie są przesłanki dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia. Następnie Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powód wiąże powstanie swojej szkody z wydaniem postanowienia w przedmiocie zwrotu opłaty od pozwu w kwocie 2.000 zł, która to kwota nie została mu wypłacona. Sąd a quo zważył, że powyższa kwota została przyznana powodowi przez Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszaw omyłkowo. Wytaczając powództwo uiszczył 100 zł tytułem opłaty od pozwu, po czym pozew ten cofnął za zgodą pozwanego. Zatem w myśl art. 79 ust.1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd zwraca stronie połowę uiszczonej opłaty od pisma cofniętego przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana, powodowi należało zwrócić 50 zł a nie 2.000 zł. Wobec tego Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że Sąd Okręgowy Warszawa -Praga w Warszawie nakazując wypłatę powodowi kwoty 2.000 zł tytułem zwrotu połowy opłaty od pozwu dopuścił się obrazy przepisu art. 79 ust.1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W ocenie Sądu a quo powód nie mógł ponieść w związku z powyższym szkody, skoro zwrot tej sumy od początku mu nie przysługiwał. Odnosząc się z kolei do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 września 2012 r. Sąd I instancji uznał, iż jest ono zgodne z przepisami prawa. Sąd Apelacyjny słusznie będąc związany granicami zażalenia na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. skontrolował pod kątem zgodności z przepisami prawa tylko pkt 2 postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 lutego 2012 r. bowiem pkt 3 postanowienia już się uprawomocnił. Wobec tego Sąd Rejonowy stwierdził, że nie można w niniejszej sprawie uznać, iż zachodzą podstawy do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 2 k.c. w sytuacji, gdy powód nie wykazał ani szkody, ani jej wysokości. Sąd a quo zaznaczył, że aby można było dochodzić odszkodowania na podstawie art. art. 424^{1b} k.p.c. to musi być spełniona kolejna przesłanka, a mianowicie strona musi skorzystać z przysługujących jej środków prawnych. W ocenie Sądu Rejonowego także ten warunek nie został spełniony, bowiem powód wniósł zażalenie tylko na pkt 2 postanowienia

Sądu Okręgowego z dnia 10 lutego 2012 r., które to zażalenie zostało następnie oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 września 2012 r. Punktu 3 przedmiotowego postanowienia powód jednak nie zaskarżył, co zdaniem Sądu I instancji świadczy o tym, iż nie czuł się pokrzywdzony jego treścią. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości, wnosząc o jego uchylenie. W uzasadnieniu apelujący podniósł m.in., że wywody uzasadnienie Sądu I instancji nie mają nic wspólnego z treścią jego pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Niezależne od podniesionych zarzutów apelacja podlegała uwzględnieniu, albowiem postępowanie przed Sądem Rejonowym dotknięte jest nieważnością.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Jedną z okoliczności skutkujących nieważnością postępowania jest pozbawienie strony możliwości obrony (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania strona wbrew swej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyrok SN z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 84/10 LEX nr 621352). Stwierdzenie, czy taki stan nastąpił, wymaga rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw.

Odnosnie pierwszej kwestii, tj. oceny czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, to zdaniem Sądu Okręgowego podczas rozprawy w dniu 2 grudnia 2015 r. zaszyły przesłanki jej odroczenia, czego Sąd Rejonowy nie uczynił. Rozprawa ulega bowiem obligatoryjnemu odroczeniu, stosownie do art. 214 § 1 k.p.c., jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć. W niniejszej sprawie wystąpiła pierwsza z tych podstaw. Z protokołu rozprawy, która odbyła się 4 listopada 2015 r. (k.50-51) wynika, że Sąd Rejonowy postanowił odroczyć rozprawę do dnia 2 grudnia 2015 r. Powód nie był obecny na terminie rozprawy z dnia 4 listopada 2015 r. Wobec tego Sąd I instancji, stosownie do przepisu art. 149 § 2 k.p.c. postanowił zawiadomić powoda o następnym terminie rozprawy. Na rozprawie w dniu 2 grudnia 2015 r. powód się nie stawił, gdyż zawiadomienie o terminie rozprawy z dnia 2 grudnia 2015 r., zostało mu doręczone dopiero w dniu 11 grudnia 2015 r. W dniu 2 grudnia 2015 r. rozprawa została zamknięta, a ogłoszenie wyroku zostało odroczone do dnia 10 grudnia 2015 r. Dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy wydał wyrok (k.64-65, k.74, k.77, k.68). W niniejszej sprawie pozbawienie strony możliwości obrony wiązało się zatem z sytuacją wyłączenia powoda od udziału w postępowaniu, na skutek powiadomienia go o terminie rozprawy, dopiero po jej odbyciu. Tym samym Sąd Rejonowy naruszył przepis art.214 § 1 k.p.c. w zw. z 149 § 2 k.p.c. Wobec tego brak stosowanego powiadomienia powoda o terminie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku, musi być uznany za pozbawienie możliwości obrony jego praw, bowiem uchybienie to nie mogło zostać usunięte przed wydaniem wyroku.

Niezależnie od powyższego w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą okoliczności pozwalające przyjąć, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony (por. wyrok SN z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1298/00, LEX nr 80271, wyrok SN z dnia 14 maja 2002 roku, V CKN 357/0, LEX nr 55513). W myśl art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. żądanie, z jakim powód zwraca się do sądu musi być dokładnie określone. Warunek ten jest spełniony wówczas, gdy samo żądanie jest jasno i wyraźnie sprecyzowane pod względem podmiotowym i przedmiotowym. Dokładnie określone żądanie wskazuje, jakiego rodzaju rozstrzygnięcia oczekuje powód od sądu i określa granice rozpatrywania sprawy przez sąd. Z uzasadnienia pozwu wynika, że powód jako źródło szkody uzasadniające zasądzenie na jego rzecz kwoty 7 800 zł upatruje wydanie dwóch postanowień, nie precyzując co owa szkoda obejmuje. Ponadto Sąd I instancji,

w swoich wywodach zasadniczo odnosi się do kwoty 2 000 zł, co pozostaje z jawną sprzecznością z żadaną kwotą 7 800 zł.

Zatem Sąd Rejonowy rozpoznający ponownie sprawę powinien przede wszystkim wezwać powoda do sprecyzowania żądania, przez precyzyjne wskazanie podstawy faktycznej żądania. Sąd Rejonowy powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe, stosownie do inicjatywy dowodowej stron. Następnie kierując się przy ocenie dowodów zasadami wyrażonymi w art. 233 § 1 k.p.c., powinien dokonać oceny prawnej ustalonych faktów, biorąc pod uwagę treść sprecyzowanego żądania.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art.374 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością tj. począwszy od 2 grudnia 2015 r. oraz przekazał Sądowi Rejonowemu dla Warszawy – śródmieścia w Warszawie sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Małgorzata Sławińska SSO Joanna Staszewska SSO Agnieszka Fronczak